

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ศึกษากรณีผู้ใหญ่บ้าน¹

วิชุดา เผือกผ่อง²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ศึกษากรณีผู้ใหญ่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย แนวคิด และทฤษฎี เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบังคับใช้ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย และอุปสรรคต่าง ๆ และเพื่อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ศึกษากรณีผู้ใหญ่บ้าน โดยกรมการปกครอง เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวก การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียนเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัย ได้รับ บริการที่สะดวก รวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน³ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคลากรสังกัด กรมการปกครอง และเป็นอีกหนึ่งฟันเฟืองที่สำคัญในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แก่พี่น้องประชาชน ซึ่ง ในแต่ละหมู่บ้านกำหนดให้มีผู้ใหญ่บ้านหนึ่งคน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยมีที่มาจากการ เลือกรายชื่อราษฎรในหมู่บ้านนั้น⁴ ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน และมี หน้าที่ 2 ประการ คือ อำนาจหน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนาจในทางอาญา⁵ ผู้ศึกษาเห็นว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 เป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ นานแล้ว แม้จะมีกฎหมายที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร ในปัจจุบันจึงมีปัญหาคือ กฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 เพิ่มมากขึ้น

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ศึกษากรณีผู้ใหญ่บ้าน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรูญ เล่งวิทยา และ คณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และรองศาสตราจารย์จุฑพร วงศ์ทองสรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ กรมการปกครอง, อำนาจหน้าที่ [Online], Available URL: https://www.dopa.go.th/info_organ/about6/topic30, 2010 (มิถุนายน, 10)

⁴ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 9.

⁵ กรมการปกครอง, ประวัติสำนักบริหารการปกครองท้องที่ [Online], Available URL: https://multi.dopa.go.th/pab/info_organ/about1,2010 (มิถุนายน, 10)

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ศึกษากรณีผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 เป็นกฎหมายที่มีการบังคับใช้มาเป็นระยะเวลานาน ทำให้ตัวบทกฎหมายในบางเรื่องไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่ทันสมัย พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรกคือ ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. กรณีเป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดกฎหมายที่กำหนดเนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ไว้ว่าต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่ายังไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ซึ่งหลักนิติธรรม ยังเป็นหลักที่มุ่งจำกัดอำนาจของผู้ปกครอง ซึ่งหมายความว่า บุคคลทุกคนต้องเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย กฎหมายต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน ให้เหตุผลได้ไม่ขัดแย้งกันเอง ปฏิบัติได้ใช้เป็นการทั่วไป เป็นธรรม กฎหมายต้องมุ่งใช้ไปในอนาคต ไม่มีโทษย้อนหลัง มีการบังคับใช้กฎหมายโดยเสมอภาค กระบวนการตรากฎหมายต้องถูกต้องชัดเจน หลักความเป็นกฎหมายซึ่งใช้เป็นการทั่วไปไม่ต่างกันกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน ให้มีหลักประกันในความเป็นอิสระของผู้พิพากษา⁶ และเป็นการจำกัดสิทธิซึ่งคำว่า สิทธิ (Right) ในทางกฎหมายนั้นได้มีนักกฎหมายหลายท่านได้ให้คำนิยามไว้ เช่น ดร.หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายว่า สิทธิเป็นการก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นในอันที่จะต้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ รวมถึงมีหน้าที่ที่จะไม่รบกวนต่อสิทธิหรือหน้าที่ที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำการหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปตามสิทธิ ทั้งนี้ แล้วแต่ประเภทของสิทธินั้น ๆ ด้วย⁷ เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกิน

⁶ บรรพชาญ จงเจริญประเสริฐ, ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมและนิติรัฐ, (วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ, สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2557), หน้า 3.

⁷ หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2535), หน้า 224.

สมควรแก่เหตุ ซึ่งกระทบสิทธิการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 อีกทั้งไม่ได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุด ในกรณีที่ผู้นั้นต้องห้ามสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ ย่อมทำให้บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิด ทุกฐานความผิด จะมีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตลอดชีวิต ซึ่งปัญหาดังกล่าวมานี้อาจส่งผลให้เกิดการกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

2. กรณีเป็นผู้ที่อยู่ระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่นำไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (15) กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ไว้ว่าต้องไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่นำไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยพิจารณาควบคู่ไปกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ในมาตรา 50 (7) บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ⁸ ผู้ศึกษาเห็นว่ายังไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ถ้าผู้ที่จะสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา สิทธิที่เสียไปจะกลับคืนมาต่อเมื่อได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับเดียวกันเท่านั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวมานี้อาจส่งผลกระทบต่อบริษัทในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

ประการที่สองคือ ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 เนื่องจาก มาตรา 28 กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับความอาญาพิจารณามาตรา 28 ข้อ 6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย โดยพิจารณาควบคู่ไปกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 69 เหตุที่จะออกหมายค้น และมาตรา 97 การค้นกรณีที่มีหมาย ซึ่งในปัจจุบันพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมาย คือ ศาล ซึ่งในความเป็นจริงศาลไม่ได้ออกไป ค้น ยึด แต่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการตามหมาย คือ เจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้นหรือผู้รักษาการแทน ซึ่งต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเท่านั้นมีอำนาจเป็นหัวหน้าไปจัดการให้เป็นไปตามหมายนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 97 ประกอบกับมาตรา 2 (16)⁹ เมื่อมีการค้นกรณีที่มีหมายส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะดำเนินการค้น ยึด ตามหมายเอง โดยไม่ได้มาแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบหรือเข้าร่วมในการจัดการตามหมายด้วย เนื่องจากในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดให้ต้องมีผู้ใหญ่บ้านในการเข้าร่วมในการจัดการตามหมาย อาจจะมีบางครั้งที่เข้าพื้นที่แล้วมาแจ้งผู้ใหญ่บ้านไปเป็นพยานในการตรวจค้นเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อเจ้าของบ้านที่ถูกค้น ผู้ศึกษาเห็นว่า

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 28 ข้อ 6 จะต้องมีการปรับแก้ไขให้มีความสอดคล้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 97 และทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถูกต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความชัดเจนในประเด็นปัญหาดังกล่าว

ประการที่สามคือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ไม่ได้มีการบัญญัติกรณียุทธการแทนผู้ใหญ่บ้านไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงการบัญญัติในมาตรา 21 ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านได้ชั่วคราวให้มีการมอบหน้าที่ให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนหนึ่งคนใดเป็นผู้รักษาการแทน แต่ในกรณีที่หมู่บ้านไม่มีผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง หรือผู้ใหญ่บ้านไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากถูกนายอำเภอสั่งให้พักหน้าที่ รวมถึงกรณีตามมาตรา 19 และมาตรา 20 ด้วย ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ แม้ว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 29 ทวิ ได้กำหนดให้กำนันมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบลนั้น และมาตรา 34 กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนันเป็นนายตำบลให้ทำหน้าที่ในการตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล และมาตรา 34 ทวิ กำหนดให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งหากมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ราษฎรหรือทางราชการในหมู่บ้านที่อยู่ในเขตตำบลด้วย ทำให้กำนันเป็นผู้ดูแลหมู่บ้านที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้าน แต่ก็ไม่ใช่การบัญญัติการรักษาการแทนไว้โดยตรง ผู้ศึกษาเห็นว่านอกจากกรณีที่ไม่สามารถทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านได้ชั่วคราวแล้ว ในกรณีที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง จะต้องมีการระบุผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้านให้ชัดเจนในตัวบทแต่ละมาตราว่าใครเป็นผู้รักษาการแทน ในกรณีที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง และควรปรับแก้ไขให้ชัดเจน

ประการที่สี่คือ ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่บังคับใช้ในเรื่องการพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมาตรา 14 (11) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ได้กำหนดถึงเหตุที่ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งในกรณีไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ และตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2559 ไม่สอดคล้องกับจำนวนราษฎรที่มีสิทธิเข้าร่วมประเมิน และการกำหนดให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการประเมินในการกำหนดจำนวนราษฎรได้เอง ซึ่งไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำนวนราษฎรที่รับฟังความคิดเห็นไว้โดยชัดเจน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในหมู่บ้าน จึงอาจทำให้ไม่สามารถรับฟังความคิดเห็นของราษฎรได้ครบถ้วนครอบคลุม อีกทั้งยังกำหนดให้คณะกรรมการประเมินรับฟังความคิดเห็นของราษฎรที่เข้ารับฟังการประเมินไว้เพียงเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการเท่านั้น ดังนั้น หากความเห็นของราษฎรให้ผู้ใหญ่บ้านไม่ผ่านแต่คณะกรรมการพิจารณาแล้วให้ผ่าน ผู้ใหญ่บ้านนั้นก็จะผ่านการประเมินจึงแสดงให้เห็นว่าราษฎรไม่ได้มี

ส่วนร่วมในการประเมินผู้ใหญ่วัยอย่างแท้จริง จึงไม่อาจสะท้อนการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่วัยได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่บังคับใช้ในเรื่องการพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่วัยควรกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามจำนวนที่เหมาะสมของแต่ละหมู่บ้าน และมีหลักเกณฑ์ที่ทำให้ความคิดเห็นของประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่วัยอย่างแท้จริง

ดังนั้นแล้วเพื่อให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ศึกษากรณีผู้ใหญ่วัย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และชัดเจน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่วัย ผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรา 12 (11) กระบี่สิทธิการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่วัย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 อีกทั้งยังไม่ได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุด ในกรณีที่ผู้นั้นต้องห้ามสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่วัยไว้ ย่อมทำให้บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิด ทุกฐานความผิดจะมีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่วัยตลอดชีวิต ถือเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ได้สัดส่วน และขัดต่อหลักนิติธรรม ส่งผลให้เกิดการกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่วัย จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

1.1 กรณีเป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดกฎหมายที่กำหนด

เดิม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) กำหนดว่า “ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 12 (11) กำหนดว่า “ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ (ซึ่งต้องระบุนฐานความผิดไว้ด้วย) กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ (ซึ่งต้องระบุนฐานความผิดไว้ด้วย) กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ซึ่งต้องระบุนฐานความผิดไว้ด้วย) กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ (ซึ่งต้องระบุนฐานความผิดไว้ด้วย) กฎหมายว่าด้วยศุลกากร (ซึ่งต้องระบุนฐานความผิดไว้ด้วย) กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด (ซึ่งต้องระบุนฐานความผิดไว้ด้วย) กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง (ซึ่งต้องระบุนฐานความผิดไว้ด้วย) กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด

ที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานะความผิดเกี่ยวกับที่
สาธารณประโยชน์ และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานะความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก และยังไม่พ้น
กำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด โดยต้องพิจารณาตาม มาตรา 12 (8)
ประกอบด้วย”

1.2 กรณีเป็นผู้ที่อยู่ระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้ง

เดิม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (15) กำหนด
ว่า “ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 12 (15) กำหนดว่า “ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิใน
กรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งทุกระดับ”

และเดิม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2561 มาตรา 35 วรรคสอง กำหนดว่า “การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปีนับ
แต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และหากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้
สิทธิเลือกตั้งอีก ให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งหลังนี้โดยนับจากวันที่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ หาก
กำหนดเวลาการจำกัดสิทธิครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใด ให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธินั้นสิ้นสุดลง”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 35 วรรคสอง กำหนดว่า “การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง
ให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปี นับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และหากผู้มี
สิทธิเลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนสิ้นสุด
ระยะเวลาสองปีที่ถูกจำกัดสิทธิ ให้การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง สิ้นสุดลง”

และเดิม พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562
มาตรา 42 วรรคสอง กำหนดว่า “การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปีนับแต่วัน
เลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
อีก ให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งหลังนี้โดยนับจากวันที่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ และหาก
กำหนดเวลาการจำกัดสิทธิครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใด ให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธินั้นสิ้นสุดลง”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 42 วรรคสอง กำหนดว่า “การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง
ให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปี นับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และหากผู้มี
สิทธิเลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนสิ้นสุด
ระยะเวลาสองปีที่ถูกจำกัดสิทธิ ให้การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง สิ้นสุดลง”

2. ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ผู้ศึกษาเห็นว่าในปัจจุบันพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมาย คือ ศาล ซึ่งในความเป็นจริงศาลไม่ได้ออกไป คั่น ยึด แต่เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการตามหมาย คือ เจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายคั่นหรือผู้รักษาการแทน ซึ่งต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเท่านั้นมีอำนาจเป็นหัวหน้าไปจัดการให้เป็นไปตามหมายนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 97 ประกอบกับมาตรา 2 (16) เมื่อมีการค้นกรณีที่มีหมายส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะดำเนินการคั่น ยึด ตามหมายเอง โดยไม่ได้มาแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบหรือเข้าร่วมในการจัดการตามหมายด้วย เนื่องจากในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดให้ต้องมีผู้ใหญ่บ้านในการเข้าร่วมในการจัดการตามหมาย อาจจะมีบางครั้งที่เข้าพื้นที่แล้วมาแจ้งผู้ใหญ่บ้านไปเป็นพยานในการตรวจคั่นเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อเจ้าของบ้านที่ถูกคั่น มาตรา 28 ข้อ 6 จะต้องมีการปรับแก้ไขให้มีความสอดคล้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 97 และทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถูกต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความชัดเจน จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

เดิม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 28 ข้อ 6 กำหนดว่า “เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้คั่นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 28 กำหนดว่า “เมื่อเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการตามหมายสั่งให้คั่นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย”

สรุป ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 97 การค้นกรณีที่มีหมาย แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่กว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 จึงให้ใช้บังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 97 ตามหลักกฎหมายใหม่ยกเลิกกฎหมายเก่า

3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน ผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรา 19 และมาตรา 20 ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ และมาตรา 21 ยังกำหนดผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้านไม่ชัดเจน แม้ว่าในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 จะบัญญัติให้กำนันเป็นผู้ดูแลหมู่บ้านที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้าน แต่ก็ไม่ใช่การบัญญัติการรักษาการแทนไว้โดยตรง ในกรณีที่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง จะต้องทำตามแนวทางปฏิบัติของกรมการปกครอง คือ ต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 83 ประกอบมาตรา 130 ฉะนั้นแล้ว มาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 เห็นควรให้บัญญัติมอบผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้านให้ชัดเจนว่าจะมอบให้ใครเป็นผู้รักษาการแทนในแต่ละมาตรา จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

3.1 เดิม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 19 กำหนดว่า “เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

(1) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกหมู่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(2) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

ในกรณีมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดตาม (2) ได้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน หรือจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 เป็นผู้รักษาการผู้ใหญ่บ้านจนกว่าจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านก็ได้”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 19 กำหนดว่า “เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

(1) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกหมู่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(2) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

ในกรณีมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดตาม (2) ได้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งกำนันเป็นผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน จนกว่าจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน”

3.2 เดิม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 20 กำหนดว่า “เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประการใด ๆ เป็นหน้าที่ของกำนันนายตำบลนั้น จะต้องเรียกหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้ทำขึ้นไว้ ณ วันที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นสิ้นมารักษาไว้ เมื่อผู้ได้รับ

ตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน ก็ให้มอบสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีทั้งปวงให้ แต่หมายตั้งนั้นกำนันต้องรับส่งให้กรรมการอำเภอ อนึ่งการที่จะเรียกคืนหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้กล่าวมาในข้อนี้ ถ้าขัดข้องประการใด กำนันต้องรับแจ้งความต่อกรรมการอำเภอ”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 20 กำหนดว่า “เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประการใด ๆ เป็นหน้าที่ของกำนันนายตำบลนั้น จะต้องเรียกหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้ทำขึ้นไว้ในหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นคืนมารักษาไว้ โดยให้กำนันรับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน จนกว่าจะมีผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ ก็ให้มอบสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีทั้งปวงให้ แต่หมายตั้งนั้นกำนันต้องรับส่งให้กรรมการอำเภอ อนึ่งการที่จะเรียกคืนหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้กล่าวมาในข้อนี้ ถ้าขัดข้องประการใด กำนันต้องรับแจ้งความต่อกรรมการอำเภอ”

3.3 เดิม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 21 กำหนดว่า “ถ้าผู้ใหญ่บ้านคนใดจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ในครั้งหนึ่งคราวหนึ่งให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนจนกว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นจะทำการในหน้าที่ได้ และรายงานให้กำนันทราบ ถ้าการมอบหน้าที่นั้นเกินกว่าสิบห้าวัน ให้กำนันรายงานให้นายอำเภอทราบด้วย”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 21 กำหนดว่า “ถ้าผู้ใหญ่บ้านคนใดจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ในครั้งหนึ่งคราวหนึ่งให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนที่ดำรงตำแหน่งนานกว่าหรืออาวุโสกว่าตามลำดับ เป็นผู้รักษาการแทนจนกว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นจะทำการในหน้าที่ได้ และรายงานให้กำนันทราบ ถ้าการมอบหน้าที่นั้นเกินกว่าสิบห้าวัน ให้กำนันรายงานให้นายอำเภอทราบด้วย”

4. ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่บังคับใช้ในเรื่องการพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรา 14 (11) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ได้กำหนดถึงเหตุที่ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งในกรณีไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ และตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2559 ไม่สอดคล้องกับจำนวนราษฎรที่มีสิทธิเข้าร่วมประเมิน และการกำหนดให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการประเมินในการกำหนดจำนวนราษฎรได้เอง ซึ่งไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำนวนราษฎรที่รับฟังความคิดเห็นไว้โดยชัดเจน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในหมู่บ้าน จึงอาจทำให้ไม่สามารถรับฟังความคิดเห็นของราษฎรได้ครบถ้วนครอบคลุม อีกทั้งยังกำหนดให้คณะกรรมการประเมินรับฟังความคิดเห็นของราษฎรที่เข้ารับฟังการประเมินไว้เพียงเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการเท่านั้น ดังนั้น หากความเห็นของราษฎรให้ผู้ใหญ่บ้านไม่ผ่าน แต่คณะกรรมการพิจารณาแล้วให้ผ่าน ผู้ใหญ่บ้านนั้นก็จะผ่านการประเมินจึงแสดงให้เห็นว่าราษฎรไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผู้ใหญ่บ้านอย่างแท้จริง จึงไม่อาจสะท้อนการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านได้

จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

เดิม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 14 (11) กำหนดว่า “ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น มาตรา 14 (11) กำหนดว่า “ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ หากคณะกรรมการประเมินผลประเมินให้ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ แต่ราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 ในหมู่บ้านนั้น จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 มีความคิดเห็นให้ผู้อยู่บ้านนั้น ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง”

และเดิม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่บ้าน พ.ศ. 2559 ข้อ 12 กำหนดว่า “การรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เข้ารับการประเมินผลคณะกรรมการประเมินผลอาจมอบหมายให้กรรมการประเมินผลคนหนึ่งคนใดไปรับฟัง ความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้านเพื่อประกอบการประเมินผลตามจำนวนที่คณะกรรมการประเมินผลกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่ายี่สิบคน โดยต้องให้ทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับพื้นที่”

ขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมเป็น ข้อ 12 กำหนดว่า “การรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เข้ารับการประเมินผลคณะกรรมการประเมินผลอาจมอบหมายให้กรรมการประเมินผลคนหนึ่งคนใดไปรับฟัง ความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้านเพื่อประกอบการประเมินผลตามจำนวนที่คณะกรรมการประเมินผลกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนประชากรตามฐานข้อมูลในทะเบียนราษฎรในขณะวันที่รับฟังความคิดเห็นของราษฎร โดยต้องให้ทั่วถึงและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับพื้นที่”

เอกสารอ้างอิง

หยุด แสงอุทัย. วิชาการเมือง เล่ม 1.อ้างถึงใน สมยศ เชื้อไทย. หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 13

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.

บรรหาญ จงเจริญประเสริฐ, “ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมและนิติรัฐ,”

(วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ, สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนุญ, 2557), หน้า 3-4.

กรมการปกครอง, ประวัติสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น [Online], Available URL:

https://multi.dopa.go.th/pab/info_organ/about1,2010 (มิถุนายน, 10)

กรมการปกครอง, อำนาจหน้าที่ [Online], Available URL:

https://www.dopa.go.th/info_organ/about6/topic30, 2010 (มิถุนายน, 10)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พระพุทธศักราช 2457

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2559